

## **Ƙapiya Sɛn Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint**

<sup>1</sup> Sa Paulus sɛn Anutu ggooin sa rak in bɛ sa natu Kerisi Yesu yi sinarɛ lo. Alu hil arid Timoti ƙevu ƙapiya sɛnɛ yɔk vu ham sɛn Kerisi-yi-alam vu Korint aga, gevu Anutu-yi-alam pin sɛn denedo yoh vu distrik Akaya pin lo. <sup>2</sup> Hil Amad Anutu luho Mehɔbɔp Yesu Kerisi degevonɔ hir semusemu nɔk gɛp geving ham beham ayomin gɛp revuh.

### *Paulus Kwa Vesa In Anutu Lok Vu Yi*

<sup>3</sup> Hil gaƙo hil Mehɔbɔp Yesu Kerisi Ama Anutu arɛ ƙaƙ, in yi Anutu, mehɔ kwa vonɔinsɛn los aye semusɛn ala. <sup>4</sup> He nado los nɔaa maggin medeginengin he pangɛn rɛƙ Anutu nesemu aye in he. Yɔ medo nevonɔ nebɛ saga, om he ngo ayoh vu bɛ rɛƙ semu ayemin in alam sɛn denedo lok maggin ayo lo, nabɛ sɛn Anutu nesemu aye in he agi. <sup>5</sup> In vanɛ aggagga sɛn tɔƙ vu Yesu lo tɔƙ vu he pangɛn, rɛƙ mu yik Kerisi aye semusɛn nedo ving he nebɛ saga ving. <sup>6</sup> Nɔaa maggin tɔƙ vu he in bɛ gevonɔ beham ayomin sepɛp beham nom vu Anutu. Log Anutu semu aye in he behe ayomin sepɛp in bɛ gevonɔ beham ayomin sepɛp ƙaƙ doƙ buk sɛn ham kwerɛ maggin nabɛ he lo, bemɛm ham bare niwɛɛk. <sup>7</sup> He kwamin nevo ham behe rak ni vorot bɛ ham rɛƙ gwɛko maggin nabɛ sɛn he, om Anutu rɛƙ gevonɔ beham ayomin sepɛp ƙaƙ geving nabɛ he.

<sup>8</sup> Arig lo, ngaa maggin sën tøk vu he ggëp distrik Asia\* lo, saga he su ayoh vu bë adah vun in ham rë. Gaḵ vasap he pangsën medeginengin he ahon rot kesuu behe kwamin nevo bë maḵ he su rëḵ medo vesamin rë. <sup>9</sup> Ngaa saga tøk vu he rot behe kwamin vo bë he rëḵ malamin nama yönon. Rëḵ he raḵ ni bë ngaa nebë saga netøk vu he in bë he jaḵ ni nabë he nimin wëëḵ su yoh vu bë adok vu he rë, om hil getung malad in Anutu timu sën nenër balam-diiḵsën denekedi raḵ yah lo. <sup>10</sup> Anutu ḵo he vër in ngaa saga gehe su adiik rë, gerëḵ geḵo he vër nabë saga gökin. Yönon, he nehetung malamin in yi yö timu bë rëḵ geḵo he vër in ngaa vahi pin göḵ gökin nabë saga. <sup>11</sup> Om hameḵ najom jaḵ in dok vu he geving. Nabë sënë in Anutu gengo alam ngahiseḵë hir jomraḵsën medok vu he, behe dok vu alam ngahiseḵë bemëm kwaj vesa vu Anutu in he.

### *Paulus Su Nekuungin Alam Korint Rë*

<sup>12</sup> He kwamin vesa in ngaa sënë behe raḵ ni bë yönon. Sënë nebë: He su kwamin nevo bë alam debo ngaa dok nah he huk rë, gaḵ Anutu og nelok vu he, gehe nehevong ngaa niröp los gageḵ anon sën Anutu vong vu he lo vu ham los alam pin. <sup>13</sup> Gehe su nekevu gageḵ peggirinsën malah gageḵ vun in ham rë, gaḵ he nekevu meneggëp rangah in bë ham natevin beham jaḵ degwa ni. <sup>14</sup> Ham ngo raḵ he gageḵ vahi ni ggoveḵ beham kwamin vesa in he nebë sën he rëḵ kwamin vesa in ham dok buk sën hil Mehöböḵ Yesu duk nom lo. <sup>15</sup> Sa kwag nevo gageḵ saga gesayog kehe sa vorot bë senök vu ham, besa gevang beham kwamin vesa natu

beron luu rë, rëk ma. <sup>16</sup> Wirek og sa kwag nevo bë senök geto ham nyëg loḵ mēm sena Masedonia. Log nabë sa vu sagu mesenom, og sëḵ nom geto ham nyëg gökin, loḵ mēm ham gweli sa na aggata besenah Yudea. <sup>17</sup> Rëḵ ma gesa su yoh vu rë. Ma ham kwamin nevo bë senër bë sëḵ nök rëḵ ma gesengo nër jeggin jeggin gesa su kwag nevo nivesa rë? Ma ham kwamin nevo bë sa nanër nebë sa gevong ngaa, loḵ ma gesa nehako seggi seggi nebë alam-dob-yi? <sup>18</sup> Ma! Anutu mehö gägek anon degwa, om sa nebë saga ving. Sa su nayogek los nanër ma loḵ ti rë. <sup>19</sup> In Anutu Nalu Kerisi Yesu sën alu Silvanus\* geTimoti behe netatekin yi degwa vu ham lo su nenër gägek luu loḵ ti rë, gaḵ yik nenër yönon mu. <sup>20</sup> In gägek pin sën Anutu joo lo, og degwa los anon neggëp vu Yesu yö timu, om mēm hil gaḵo Anutu arë jaḵ behil angogekin nabë Anutu og mehö nenër gägek anon mu. In Yesu vong banon raḵ. <sup>21</sup> Yik Anutu saga sën nër ving vu he gevu ham bë hil atu Kerisi-yi-alam yönon lo, lob ggooin hil raḵ in bë hil gevong yi huk. <sup>22</sup> Log vong yi Anon Vabuung vu hil vorot in bë tato rangah nabë hil atu yi alam ggovek ya, gAnon Vabuung sënë nedo loḵ hil ayod in bë tato nabë Anutu yi gägek sën geḵo hil nah vu yi lo rëḵ anon jaḵ yönon.

### *Paulus Su Ya Pevis Vu Sir Rë*

<sup>23</sup> Nabë sa hekuung raḵ, og Anutu rëḵ gelë lob ngis sa mesa nadiik. Rëḵ ma gesenër yönon rot bë sa su bë gevong beham nimin namum in ngaa nipaya sën ham nevong lo rë, om sën sa su yök Korint pevis rë. <sup>24</sup> He su atu ham vongvingsën ala rë, gaḵ ham ngo vong ving Anutu niwëek vorot

menedo, rëk he bë adok vu ham in ham kwamin vesa in Anutu.

## 2

<sup>1</sup> Om sën sengo kwag nevo lok ayog wirek beneggëp bë sa su nök vu ham begevong mehil ayod maggin in ham ngaa nipaya saga natu beron luu. <sup>2</sup> Gaḵ nabë sa gevong beham ayomin maggin, og re yoh vu bë gevong mesa kwag vesa? Ma! Alam vahi su deyoh vu bë degevong besa kwag vesa gökin rë. <sup>3</sup> Nebë saga om sën sa kevu kapiya saga yök vu ham wirek in bë ham gwërin ham in ngaa nipaya. In nabë senök berup vu ham, og ham su gwevong besayog maggin in ham, gaḵ ham gwevong besa kwag vesa. Log sa kwag nevo ham nebë: Nabë sa kwag vesa in ngaa ti, og ham kwamin vesa geving behil kwad vesa dok ti. <sup>4</sup> In wirek sa kevu kapiya vu ham, lob sayog maggin gesa ayog ketul lok bemalag ruk keseh, rëk sa su kevu in bë gevong nimumsën vu ham rë, gaḵ sa kevu in bë ham jak ni rot nabë sahëg neving ham pangсэн.

### *Alam Korint Dekevoh Mehö Sën Vong Ngaa Nipaya Lo Yi Nipaya Na*

<sup>5</sup> Lob mehöti sën vong paya lo, og su vong mesengo ti ayog maggin rë. Gaḵ vong beham pin ayomin maggin ving,—rëk mu sa su gekev gagek, gaḵ sa bë nanër nabë vong beham vahi ayomin maggin. <sup>6</sup> Rëk ham vahi ngahisekë devo nyëvewen vu mehö saga vorot om ggovek, <sup>7</sup> gemëm ham kwevoh yi nipaya na geham semu ayemin in yi, in rëk ayo maggin pangсэн rot mekesuu, lom maggin

sënë kepë yi bemala nama. <sup>8</sup> Om sa bë ham tato rangah nabë ham ahëmin neving yi yönon.

<sup>9</sup> Lob sa kevu kapiya yök vu ham in bë sa seggi ham mesejak ni nabë, ham rëk nengamin yes los dahis ma rëk nama! <sup>10</sup> Nabë ham dahun mehöti yi ngaa nipaya na, og sëk kwag birekin geving. Log ngaa nipaya sën sa dahun ya lo, og sa dahun ya neggëp Kerisi mala in bë doḵ vu ham. Mu sa kwag nevo bë maḵ su ngaa nipaya ti neggëp in bë sa dahun na rë. <sup>11</sup> Rëk sa bë gero gagek rë, in Satan rëk pelëpin hil bekepë hil. In hil ngo arak kwa ni vorot.

### *Paulus Ayo Maggin Ggëp Troas*

<sup>12</sup> Wirek seya verup Troas in bë nanër Kerisi yi Bengö Nivesa rangah, lob Mehöböp vong bedebë nengaj in sa gagek rot, lob sa medo nehevong yi huk vu sagu. <sup>13</sup> Rëk sa su nado nivesa rë, in arig Titus su verup vu sa rë. Lom tum sejom nemaj geseyom heto Masedonia.

### *Sinarë Denevong Mehöböp Yi Huk Raḵ Anutu Niwëëk*

<sup>14</sup> Om sa nehaḵo Anutu arë raḵ in Kerisi tu ngaa pin ala gehil atu yi alam meneli hil ving yi raḵ buk. Lom nevo huk vu hil bë hil gevong yi gagek na menoh vu nyëḡ pin nabë ngaa reggu nivesa balam pin degengo medejak ni. <sup>15</sup> In Anutu nelë hil nebë Kerisi yi ngaa reggu nivesa sën neya vu alam sën deneggërin sir los alam sën rëk malaj nama lo. <sup>16</sup> Lob vahi dengo bë nivë vingin gevong medenadiik, log vahi dengo bë reggu nivesa loḵ sir in demedo malaj-tumsën degwata. Lob huk saga maḵ re rëk gevong menoh vu los dahis-a? Ma!

17 Rêk mu hek su nanër gagek nebë alam vahi rë. Senër sir ngahisekë sën denenër Anutu yi gagek medenekö monë rak lo. Gağ hek atu Kerisi-yi-alam, om sën he ayomin timu genanër Anutu yi gagek menare mala.

### 3

#### *Gagek Mewis Sën Anutu Joo Ving Mehönon*

<sup>1</sup> Mağ ham kwamin nevo bë he nehako arëmin rak ggökin yah-a? Ma mağ he rêk gağo kapiya vu mehö ngwë in bë tatekin he vu ham nabë sën alam vahi denevong lo? Ma mağ ham kwevu kapiya nebë sënë ti in doğ vu he? Ma! <sup>2</sup> Yik ham ngo tu he kapiya sën tatekin he. Lob gagek sën neggëp loğ kapiya sagi lo neggëp loğ he ayomin, balam pin deyoh vu bë degelë medenatevin. <sup>3</sup> Lom neggëp rangah nebë ham tu Kerisi yi kapiya in tatekin yi Bengö Nivesa sën vo vu he behe hağo yök vu ham lo. Rêk su kevu rak bël veriik rë, gağ kevu rak Anutu sën malatumsën degwa lo yi Anon Vabung. Log su kevu meneggëp rak gelöng petes la rë, gağ nekevu loğ ham ayomin.

<sup>4</sup> Lob he su ahöneng in gagek sagi rë, gağ he nanër rangah meneggëp Anutu mala, in sën he tu Kerisi-yi-alam ggovek ya lo. <sup>5</sup> Yönon, he su ngo ayoh vu bë gevong Anutu yi huk rë, om sën he su rêk nanër nabë he ngo nehevong rë, gağ Anutu yö timu nelok vu he behe nehevong yi huk. <sup>6</sup> Yik yi timu sënë sën negadu he ahon behe yoh vu bë tatekin gagek mewis sën Kerisi joo vu hil lo. Lom gagek mewis sënë og su Horek sën dekevu wirek meneggëp loğ kapiya lo rë, gağ sënëğ Anon

Vabuung yö yi gagek. In Horek sën neggëp loḵ ƙapiya lo og denedeginengin hil bedenener bë hil rëḵ malad nama. Rëḵ ma gAnon Vabuung vër hil rak in bë hil medo malad-tumsën.

<sup>7</sup> Anutu kevu Horek sagi rak neggëp gelöng bevo vu hil ƙenud lo wirek, rëḵ hil su ayoh vu bë sepa doḵ rë, lob tato bë hil vongin malad nama. Nebë saga rëḵ mu buk sën vo Horek vu hil ƙenud lo lo, og buk böpata los arë, lob Moses mala niƙapiik ata bejêh loḵ alam Israel malaj besu deyoh vu bë degelë yi rë. Loḵ nahub rë lob niƙapiik saga nemaya. <sup>8</sup> Nebë saga rëḵ mu hil narak ni bë buk sën Anon Vabuung gegin hil lo, og buk böpata rot mekesuu buk ngwë sagi. <sup>9</sup> Gaḵ bë hil nanër Horek sën nenër rangah bë hil nehevong paya lo yi buk nabë böpata los arë, og hil nanër Anon Vabuung sën nenër bë hil mehõnon yohvu lo yi buk nabë böpata rot mekesuu ngwë muginsën. <sup>10</sup> Yõnon, buk sën hil anër wirek bë böpata los arë lo, og gwëbeng arë maḵ maya, in buk ngwë sagi arë böpata rot bekesuu. <sup>11</sup> Hil nanër Horek sën yi huk maya lo nebë nivesa, om hil nanër ngaa sën gevong behil rëḵ medo degwata lo nabë nivesa rot mekesuu.

<sup>12</sup> Lob he nehevong ving gagek sënë, om sën he su nimin ggöneng rë, gaḵ he nanër rangah.

<sup>13</sup> He su nehevong nebë Moses rë. Sën nekebu mala rak tob in bë alam Israel su degelë nabë mala niƙapiik nemaya in nama na veröḵ yi lo rë.

<sup>14</sup> Rëḵ mu alam Israel ayoj dahis rak besu derak ni nivesa rë, rot begwëbeng. Om nabë denanër gagek mugeng sën Anutu joo ving sir nyëdahis lo rangah, og kwaj nahën maggin bevong bë tob nekebu malaj in gagek anon. Gaḵ bë ayoj na timu

vu Kerisi og mēm yi timu yoh vu bē kehe tob sēnē vēr in malaj medejaḵ gāgek anon ni. <sup>15</sup> Rēḵ mu ma, in yō nahēn denetevin Moses yi ḵapiya, lob vong bē tob neggērin ayoj. Rot begwēbeng. <sup>16</sup> Rēḵ mu nabē degērin ayoj nom vu Mehōbōp og rēḵ bo tob saga vēr in sir. <sup>17</sup> In Mehōbōp sēnē og yīḵ yi Anon Vabuung, lob Mehōbōp yi Anon Vabuung sēnē neḵo hil vēr in ngaa pin sēn nedeginengin hil lo gehil nado nivesa.

<sup>18</sup> Lob hil sēnē, og ngaa ti su neggērin hil malad rē, gaḵ Mehōbōp yi nīḵapiik netum raḵ hil gehil nebē dubdub, om hil abēr nīḵapiik saga na menoh vu mehōnon vahi pin. Log nīḵapiik netum raḵ hil yoh vu buk, lom nepekwē hil behil rēḵ nid nabē yi Mehōbōp yō ḵenu. Log Mehōbōp yīḵ yi Anon Vabuung menevong nebē sēnē vu hil.

## 4

### *Alam Sinarē Nebē Dēg Sogek*

<sup>1</sup> Anutu kwa vongin he lom vo huk sēnē vu he, om sēn he su sekēmin nema in huk sagi rē. <sup>2</sup> Gaḵ he ḵehe he in ngaa nimumsēn sēn neggēp vunsēn lo, gehe su nanēr gāgek kuungsēn rē, gehe su nehāḵo gāgek ngwē menanēr loḵ yah Anutu yi gāgek rē. Gaḵ he nanēr gāgek anon ya rangah in bē alam pin degengō medejaḵ huk sēn he nehevong ggēp Anutu mala lo ni nabē yoh vu.

<sup>3</sup> Lob Bengō Nivesa sēn he nanēr lo neggēp rangah. Yōnon, maḵ yō neggēp vunsēn in alam sēn rēḵ malaj nama lo mu, <sup>4</sup> in su denevong ving rē. Gaḵ dob ala Satan kebu kwaj in bē Kerisi sēn ni nebē Anutu lo, yi Bengō Nivesa niwēek los



arë böpata su natum dok ayoj medejaḵ ni. <sup>5</sup> In he su nanër he ngo bengömin rë, gaḵ he nanër Kerisi sën tu Mehöböp lo bengö, lob he nesepa loḵ Yesu om sën he tu ham hur ving. <sup>6</sup> In yik Anutu sën nër nyëdahis bë malakenu rangah jaḵ lo vong berangah raḵ ggëp hil ayod ving behil araḵ Anutu niwëëk los nikapiik ni. In Yesu töḵ yam rangah, behil halë bë rangah sënë neggëp raḵ mala.

<sup>7</sup> Log he alam nimin paya nebë dëg sogek sën ningöhek lo, rëḵ Anutu tung yi ngaa nivesa anon loḵ yam he ayomin in bë mëm alam degelë medejaḵ ni nabë he su alam los nimin wëëk rë. Gaḵ mu yö nevong yi huk los niwëëk böpata loḵ he behe nehevong yi huk. <sup>8</sup> Yönon ngaa maggin neketumin he, rëḵ su nedahun he rë. He kwamin neketul loḵ, rëḵ he su kwamin nema veröḵ yi rë. <sup>9</sup> Mehönon denetii he, rëḵ Anutu su nevuu he ya rë. Denesis he behe heto navuv dob, rëḵ ma gehe su nadiik rë. <sup>10</sup> He haḵo Yesu yi diiksën raḵ yom he navimin raḵ buk vu nyëg pin behë nehäḵo vanë bedus raḵ bë he nadiik. Rëḵ he su nimin tebö in rë, gaḵ he nehäḵo vanë nebë saga in bë alam degelë medejaḵ ni nabë Yesu yoh vu bë gevong behil medo maladtumsën nabë yi geving. <sup>11</sup> He nehevong Yesu yi huk om sën denesis he sën nado vesamin lo yoh vu buk bebë he nadiik. Nebë saga in bë alam degelë he navimin medejaḵ ni nabë Yesu nedo mala-tumsën meneloḵ vu he. <sup>12</sup> Yönon, yoh vu buk pin og vong bë he nadiik, rëḵ mu yik nebë saga in bë mëm ham rëḵ medo malamin-tumsën vu tamusën.

<sup>13</sup> Log Anon Vabuung vo niwëëk vu he in bë he ayomin na timu vu Anutu nabë sën dekevu

meneggöp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo nebë, “Sayog neya timu vu Anutu om sën senër gägek rangah.” Lom he ayomin neya timu vu yi ving, om sën he nanër yi gägek rangah ving. <sup>14</sup> In he raḵ ni ggovek ya bë Anutu nër beMehöböp Yesu kedi raḵ yah, gerëḵ nanër behe ḵedi jaḵ nah geving yi, gerëḵ geḵo he geving ham behil ana medo geving yi. <sup>15</sup> Kë! Ngaa maggin pin sënë netöḵ vu he in bë doḵ vu ham, log Anutu yi semusemu noh vu alam ngahiseḵë menapup ayoj. Lob sënë gevong balam ngahiseḵë rot kwaj vesa rot vu Anutu medegeḵo arë jaḵ mekesuu.

*Ngaa Maggin Sën Netöḵ Vu Hil Lo Rëḵ Gevong Behil Arëd Böpata Jaḵ*

<sup>16</sup> Om sën he su sekëmin nema in huk sënë rë. Yönon, he navimin nevongin bë nipaya jaḵ, rëḵ Anutu nevo niwëëḵ vu he ayomin benetu mewis raḵ yoh vu buk pin. <sup>17</sup> In maggin sën netöḵ vu he agi, yiḵ he nehalë nebë ngaa meris benedo buk dus teka mu. Rëḵ Anutu nevong vu he in bë he arëmin böpata rot megöp degwata los degwata bekesuu, lob he su ayoh vu bë tahu luho vu yi rë.

<sup>18</sup> Lob he su malamin nesepa ngaa sën hil nehalë raḵ malad lo rë, gaḵ he malamin nesepa ngaa sën hil su nehalë raḵ malad rë lo. In ngaa sën hil nehalë raḵ malad lo og yiḵ nedo buk dus teka mu, rëḵ ngaa sën hil su nehalë raḵ malad rë lo, og nedo degwata los degwata.

## 5

*Hil Rëḵ Ajöp Navid Mewis Yageḵ-yi*

<sup>1</sup> In hil arak ni ggovek bë hil navid sën hil nado loḵ vu dob gwëbeng agi og yik nebë numeng mu. Log nabë numeng sënë petar na, og hil beggang ngwë sën Anutu rëḵ bo vu hil lo nedo. Mehönon su delev beggang säga rak nemaj rë, gaḵ yö nedo yaḡek beyö nedo degwata los degwata. <sup>2</sup> Yönon, hil nado loḵ numeng sënë lob hil nado los susën. Om hil ahëd neving pangсэн rot bë hil ajöp hil navid mewis gërin hil nabë tob benatu hil beggang yaḡek-yi. <sup>3</sup> In nabë hil ajöp hil navid yaḡek-yi, og rëḵ gërin hil gehil ḵenud su rëḵ medo meris rë. <sup>4</sup> In hil nahën nado loḵ numeng sënë, lob hil medo nehango vanë menasu. Rëḵ mu hil su nehevongin bë rëḵ hil ḵenud medo meris rë, gaḵ hil navid sënë rëḵ nadiik, om hil nehevongin bë ajöp hil navid mewis yaḡek-yi gök na hil nabë tob mewis, behil medo malad-tumsën yönon.

<sup>5</sup> Log Anutu yö ggooin hil rak in bë hil medo malad-tumsën nabë sënë, lob vo Anon Vabuung vu hil vorot in bë tato vu hil nabë rëḵ anon jak. <sup>6</sup> Om sën he ngo nado los ayomin timu yoh vu buk, in he rak ni bë he navimin vong bë he beggang behe nado loḵ, rëḵ mu vu buk sën he nado agi, og he su nado ving Mehöböp loḵ yi nyëḡ rë geyö nahën. <sup>7</sup> In gwëbeng hil ayod neya timu vu yi mu gemedo naya, gaḵ hil su malad nerak yi rë. <sup>8</sup> Rëḵ mu senër ggovek bë he nado los ayomin timu gehe ahëmin neving pangсэн bë he gevuu navimin sënë na gehe na medo nivesa geving Mehöböp gëp ben. <sup>9</sup> Nebë saga, om nabë he medo geving yi dok ben, ma nabë he ngo nahën nemedo adingnë, og yik he kwamin nevo Mehöböp niwëek ata yoh vu buk bë

he gevong ngaa noh vu sën ahë neving lo. <sup>10</sup> In hil pin rëk bare Kerisi mala megengo hil gagek pin nabë hil nado loḵ hil navid dob yi sagi, og maḵ hil nehevong ngaa nivesa ma hil nehevong ngaa nipaya. Lob hil pin ti ti ngo rëḵ gaḵo nyëvewen doḵ nah.

### *Hil Adoḵ Vu Alam In Denam Vu Anutu*

<sup>11</sup> Lob he nahöneng in Mehöböḵ, om sën he nehevong huk in bë gevong balam ayoj na timu vu yi. Rëḵ he nado rangah atov ggëḵ Mehöböḵ mala, lob sa kwag nevo bë maḵ ham raḵ he nimin ving.

<sup>12</sup> He su kevu gagek sënë yök vu ham in bë ham gweḵo he arëmin jaḵ rë, gaḵ he kevu in bë ham jaḵ ni. Lob ham yoh vu bë nanër gagek doḵ nah vu alam sën denëḵo sir raḵ in ngaa sën denevong raḵ alam malaj rëḵ anon su neggëḵ loḵ ayoj rë lo.

<sup>13</sup> Yönon, nabë he kwamin masën nebë sën alam aga denenër lo, og he kwamin masën in bë he gevong Anutu yi huk beyiḵ ggovek. Gaḵ nabë he nado los kwamin, og he nado los kwamin in bë he doḵ vu ham. <sup>14</sup> In Kerisi yi ahëvingsën kengev he, om sën he nehevong yi huk. In he raḵ ni bë loḵ yah hil bed mediik in hil pin, lom sënë vong bë hil pin adiik ggovek ya. <sup>15</sup> Mehö sënë loḵ yah hil pin bed bediik in hil, om mëm hil mehönon sën nado malad vesa agi su medo mana noh vu ngo kwad gökin. Gaḵ hil kwad bo Mehö sën loḵ yah hil bed bediik in hil gekedi raḵ yah lo, behil gevong noh vu yö kwa jaḵ buk pin.

<sup>16</sup> Wirek he nehalë mehönon navij mu benanër sir bë nijvesa genij paya, rëḵ gwëbeng he su nehevong nebë saga ggökin rë. Log wirek he nehalë

Kerisi meseggi yi nebë saga ving, rëk gwëbeng he su neseggi yi nebë sënë ggökin rë. <sup>17</sup> Om nabë mehöti tu Kerisi-yi-alam, og Anutu vong yi betu mewis raq, gaq yi ngaa muğeng og maya verök yi genelë ngaa pin nebë pekwë yi bemewis raq.

<sup>18</sup> Anutu yö timu vong ngaa pin sënë, log vong Kerisi yam in bë gevong mamer vu hil, lok mëm vo huk-mamer-yi sënë lok yam hil nemad ving. <sup>19</sup> Huk-mamer-yi nebë hil nanër rangah nabë Anutu vong Kerisi yam in bë geqo mehönon pin denom vu yi, gesu rëk kwa bo hir ngaa nipaya sën denvong lo nabë nahën neggëp vu sir rë. Lob vo huk sënë vu hil bë hil nanër gagek-mamer-yi rangah. <sup>20</sup> Om sën hil haqo Kerisi avi menanër yi gagek rangah. Yiq sënë nebë Anutu netahi alam pin raq hil avid. Hil nalok yah Kerisi ben menanër yi gagek vu alam pin menajij sir nebë, “Ham dahun ham, geham gwevu keyëhsën na geham los Anutu medo jevuh ti.” <sup>21</sup> Mehö sënë su nevong ngaa nipaya ti rë, rëk Anutu supin hil ngaa nipaya pin yah raq yi betum lok yah hil bed bediik. Log saga vong bAnutu nelë hil nebë sën hil aloq yah Kerisi ben batu mehönon yohvu lo.

## 6

### *Alam Sinarë Denëqo Maggin Ngahisekë Raq Huk Sënë*

<sup>1</sup> He nehevong huk ving Anutu om sën he nër niwëek vu ham bë: Ham qo Anutu yi semusën ggovek ya om ham su basap na meris. <sup>2</sup> Gaq Anutu nër meneggëp lok yi qapiya bë: “Getahi yam vu sa, lom sa hango lok buk sën sa halë hong nivesa lo.

Seloḵ vu hong loḵ buk sën sehooïn raḵ in bë sa gaḵo mehönon denom vu sa lo.”

Om ham gwengö rë! Buk sën Anutu nelë hil nivesa lo yik gwëbeng sënë, log buk sën geḵo hil nah lo yik gwëbeng sënë.

<sup>3</sup> He nimin lël bë alam su denanër gageḵ nipaya jaḵ Anutu yi huk sën he nehevong lo, om sën he su nehevong ngaa ti bemehönon vahaj nelah loḵ medenevës rë. <sup>4</sup> Gaḵ he najom he ahon raḵ buk pin menehaḵo vanë sën netöḵ vu he lo. Loḵ buk sën he naraḵ vu in ngaa lo, gelöḵ buk sën ngaa maggin nedeginengin he lo, og he nimin wëëḵ meneḵerë vanë nebë sënë in bë tato nabë he tu Anutu yi hur yönon.

<sup>5</sup> Log deneveek he gedenetung he ya ḵarabus. Alam pin denereseeh rur raḵ he, geyam denetetup he in bë dengis he. He nehevong huk böp rot gehe su nahëp buk nivesa rë, gemeyip nevong he. <sup>6</sup> He nehevong ngaa niröp, gehe nehäḵo kwa nivesa. He su hevong ahëmin sengën pevis rë. He nehevong nivesa vu alam, log Anon Vabuung nelöḵ vu he, gehe ahëmin neving mehönon yönon.

<sup>7</sup> He nanër gageḵ anon mu, gehe nehevong huk raḵ Anutu niwëëḵ. He najom gageḵ niröpsën-yi betu he ngaa-begö-yi loḵ he nemamin vahi vahi, behe nahërin begö raḵ vahi log nasis begö raḵ vahi. Yönon, he nehevong ngaa pin sënë in bë tato nabë Anutu yi hur he.

<sup>8</sup> Log alam la denëḵo he arëmin raḵ, galam vahi denedahun he arëmin. Gesir la denenër gageḵ nipaya yah nenga raḵ he, gesir la denenër vu alam vahi bë he nehevong ngaa nivesa. Gesir vahi og denekuung bë he alam gageḵ tetuhinsën, rëḵ ma

gehe nanër gagek anon mu, gehe nehevong Anutu yi huk.

<sup>9</sup> Log alam vahi su denengo he bengömin rë, rëk mu he bengömin neggëp. Denevongin bë dengis he behe nadiik, rëk ma gehe nahën nado vesamin. Denejoo gagek bë he nadiik, rëk ma gesu anon neraç rë. <sup>10</sup> He ayomin maggin, rëk ma gehe kwamin vesa rot yoh vu buk. He nado nebë alam sën deneraç vu in ngaa lo, rëk ma gehe navo ngaanon vu alam ngahisekë. He alam sën he hömin kupek lu ngaa ma lo, rëk ma genganon pin tu he ngaa. <sup>11</sup> O ham alam Korint, he su nalah he gagek ti vun in ham rë gaç he tatekin he ayomin los dahis vu ham. <sup>12</sup> He ahëmin neving ham yönon, rëk ham su ahëmin neving he nebë saga rë. <sup>13</sup> Om ham gwevong nabë saga—sa nanër gagek sënë nebë sën sa nanër vu nalug lo—benanër ayomin nom vu he geving.

### *Hil Atu Anutu Yi Dub Vabuung*

<sup>14</sup> Ham su najoo gagek menaduu ham betii alam sën su ayoj neya timu vu Yesu rë lo. In ngaa yohvu los ngaa nipaya su denegga raç sir rë, log rangah los malakenu su hir ngaa neggëp ti rë. <sup>15</sup> Ma Kerisi ahë neving Satan meluho denedo loç ti? Ma alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo los alam sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, og deyoh vu bë kwaj bo ngaa gëp ti? Ma rot! <sup>16</sup> Anutu yi dub los nyëg gebus hir ngaa su neggëp ti rë, log ham raç ni bë hil atu Anutu mala-tumsën yi dub vabuung yoh vu sën Anutu nër wirek meneggëp loç yi kapiya lo bë, “Sëk medo geving sir gesena geving sir. Gesëk natu hir Anutu, log rëk denatu salam.”

17 Nebë saga log Mehöböp nër ving bë:

“Ham gooin ham jak dok sir  
geham na medo yu ngwë.

Ham pesu nemamin in ngaa nipaya,  
lok mëm sək gačo ham nom.”

18 “Sək natu ham amamin

geham rək natu sa nalug maluh los avëh lo.

Niwëek ala Mehöböp nër nebë sënë.”

## 7

<sup>1</sup> Om arig lo, sahëg neving ham log Anutu nër gagek semusemu nebë sagi vu hil meneggëp. Om hil kevoh ngaa nipaya pin na in hil navid los hil ayod gehil medo nid veseek, lob hil agöneng in Anutu gesemu hil in hil natu alam niröp yönon.

*Alam Korint Deggërin Sir Lom Mëm Paulus Kwa Vesa Rot*

<sup>2</sup> Ham ahëmin geving he. He su hevong ngaa nipaya vu mehöti rë, gehe su tahu mehöti lok ngaa nipaya rë, gehe su hekuung in mehöti gehačo yi kupek rë. <sup>3</sup> Sa su nanër gagek sënë in bë nanër jak ham rë, gač senër ggovek bë he ahëmin neving ham rot. Om nabë ham medo vesamin, og he medo vesamin, genabë ham nadiik, og he nadiik geving. <sup>4</sup> Senër rangah rot vu ham gesa su nalah vun rë. Ngaa maggin tøk vu sa rot, rək sa kwag vesa gesa napisek in ham. <sup>5</sup> Yönon, he ya verup distrik Masedonia wirek, lob he su nesewah navimin teka rë, gač maggin aggagga netøk vu he. Begö tetup he rot, lob he newamin nerač gekwamin neya ngahi rot. <sup>6</sup> Rək mu Anutu sën nevong balam ayoj maggin ayoj sepëp nerač lo vong behe ayomin sepëp rač, in vong Titus yam



vu he. <sup>7</sup> Titus yam, lob saga mu su vong behe ayomin sepöp rak rë. Gaḅ ham vong beTitus ahë nivesa lob ƙo gagek sënë yam, lob yik rak saga sën Anutu vong behe ayomin sepöp rak ving. Titus nër vu he bë ham ahëmin ving pangsën rot bë ham gwelë sa, beham ayomin maggin in ham vong ngaa nipaya, geham kwamin vo sa pangsën rot bë ham dok vu sa. Sa hango gagek pin sënë, lob sa kwag vesa rot. <sup>8</sup> Serak ni bë sa ƙapiya vong beham ayomin maggin, rëƙ sa su ayog maggin in sënë rë. E! Wirek sayog maggin, in serak ni bë ƙapiya sënë vong beham ayomin maggin, rëƙ yik dus teka mu. <sup>9</sup> Rëƙ gwëbeng og sa kwag vesa. Sa su kwag vesa in sën ham ayomin maggin agi rë, gaḅ sa kwag vesa in ham ayomin maggin sënë vong beham wërin ham. Serak ni bë Anutu yö vong beham ayomin maggin, gaḅ he gagek su vong paya vu ham rë. <sup>10</sup> Yönon, ngaa maggin sën netök vu hil lo, nabë gevong behil agërin hil nah vu Anutu bAnutu geƙo hil, og maggin saga og ngaa nivesa gehil su kwad na luu luu in. Rëƙ mu alam sën denesepa loƙ aggata-dob-yi lo, nabë ngaa maggin natök vu sir, og su rëƙ degërin sir nah vu Anutu rë. Gaḅ nengaj dahis, lob maggin saga nekepë sir benevong bemalaj rëƙ nama verök yi. <sup>11</sup> Om ham kwamin bo maggin sën nedëginengin ham lo nabë Anutu nevong vu ham, in maggin saga vong beham pevis beseggi gagek sën neggöp vu ham lo. Beham vengwëng rak pevis betatekin degwa, log ham höneng in Anutu benim in lëlin ngaa nipaya saga. Kë, log ham ahëmin ving rot bë ham gwelë sa, geham kwamin nevo sa rot, geham nimin wëëƙ bevong nyëvewen vu mehö sën nevong

ngaa nipaya aga lo. Ham nevonḡ ngaa pin saga in bē ham semu ham gagek, lob tōk rangah ggovek ya bemaya. <sup>12</sup> Om degwa sēn sa kevu gagek yōk vu ham wirek lo, og sa su kevu raḡ mehō sēn vong ngaa nipaya lo mu rē, gesu degwa raḡ mehō ngwē sēn ngwē nevonḡ paya vu yi lo mu rē, gaḡ sa kevu in bē ham jaḡ ni gēp Anutu mala nabē ham ahēmin neving he yōnon. <sup>13</sup> Lob ham nero gagek nebē saga, lob mēm he kwamin vesa.

Lob he kwamin vesa pangsēn rot in ham vong beTitus ayo sepēp bekwa vesa rot. <sup>14</sup> In wirek sa haḡo ham raḡ rak Titus mala, rēḡ sa su nig mum in sa gagek sagi rē, gaḡ he gagek pin sēn he nēr vu ham wirek lo, og yōnon. Om sēn he haḡo ham arēmin rak rak Titus mala lo, og mēm gwēbeng tōk yam rangah ving bē yōnon rot. <sup>15</sup> Lob Titus kwa vesa pangsēn vu ham in yōk vu ham, log ham pin nengamin yes meḡo yi raḡ los ham hurek babu. <sup>16</sup> Lob sahēḡ nivesa in sa halē bē ngaa pin sēn ham nevonḡ lo og ham nevonḡ nivesa.

## 8

### *Kerisi-yi-alam Hir Huk Nebē Dedoḡ Vu Arij Lo*

<sup>1</sup> Arig lo, sa bē geturin Anutu yi semusēn sēn vong banon raḡ vu Kerisi-yi-alam vu distrik Masedonia lo yi gagek vu ham rē. <sup>2</sup> In maggin nedeginengin sir yoh vu buk rēḡ kwaj vesa rot. Sir alam sēn deneraḡ vu in ngaa yōnon, rēḡ mu kwaj nevo gagek ti medenero. Gagek lo nebē degetung seriveng in doḡ vu alam vahi, lom detung bebōpata rot. <sup>3</sup> Seraḡ ni om sēn sa nanēr sir rangah bē yō denevonḡ yoh vu kwaj, gaḡ mehōti su gejiin sir rē,

log hir monë sën yoh vu bë degetung natu seriveng lo, og saga denetung gedenetung la nesevök ving beneya böpata rot. <sup>4</sup> Gedeneketag vu he yoh vu buk bë he ngogek gegako hir seriveng na medok vu Yesu-yi-alam vu Yerusalem geving. <sup>5</sup> Lob su denetung monë mu yoh vu sën he kwamin nevo bë degetung lo rë, gak denetung sir netu seriveng vu Anutu muginsën, loḵ mëm denetung monë ving. Denesepa loḵ Anutu kwa bedenetung sir loḵ yam he nemamin bedenër bë degevonḡ noh vu he ayemin. <sup>6</sup> Om sën he nër vu Titus bë gero huk sën nevonḡ loḵ ham nyëḡ wirek lo benama na geving rë. Nabë sën alam Masedonia devonḡ vorot lo. Sënëḵ sa nanër huk sën ham doḵ vu alam sën hej kupek lu ngaa ma lo. <sup>7</sup> Ngaa pin sën ham nevonḡ lo, og ngaa nivesa rot. Ham ayomin neya timu vu Anutu yönon, lob ham netahu alam loḵ Kerisi yi gagek rot. Ham los kwamin, lob ham kwedi yönon bë gwevonḡ Anutu yi huk, lob ham ahëmin neving he pangsën rot, om sa nanër vu ham nabë hameḵ pasang doḵ vu alam sën denerak vu in ngaa lo rot geving. <sup>8</sup> Sa su bë rëḵ bo horek vu ham rë! Gak alam pin sagi denetung seriveng los nij yes, om sa bë seggi ham nabë ham rëḵ ahëmin geving Anutu yi huk yönon ma nama. <sup>9</sup> Ham rak ni bë hil Mehöböp Yesu Kerisi semu hil yönon. Yi mehö los arë ggoreksën-yi rëḵ vonḡ yi loḵ yah tu mehö nema masën in ham, in bë nema masën sagi gevonḡ beham gwërin ham, lob ham natu alam los bengömin ggoreksën-yi gëp yagek. <sup>10</sup> Rëḵ mu sengo nër yoh vu kwag mu, in sa kwag nevo bë: Nabë ham gwetung seriveng nabë sënë, og nivesa, in ham ngo nër huk sënë mugin beham

tung seriveng la ggovek ya loḵ ta ngwë wirek. <sup>11</sup> Om ham semu huk sën ham ḵo rak wirek lo menama na rë. Ham nengamin yes megwetung seriveng noh vu sën ham monë neggëp vu ham lo. <sup>12</sup> Nabë mehöti ayo kehe yi begetung seriveng noh vu sën yi monë neggëp vu yi lo, og Anutu rëḵ gelë yi nivesa. Gaḵ nabë yi ngaa su neggëp rë, og Anutu rak ni beyiḵ ggovek. <sup>13</sup> Sa su nër bë ham gwetung seriveng böp in bë doḵ vu alam vahi geham jaḵ vu in ngaa rë, gaḵ sa bë ham pin medo nivesa gëp ti. <sup>14</sup> Gwëbeng sënë og ham ngaa ngahiseḵë neggëp, om ham doḵ vu sir sën hej ngaa ma lo. Rëḵ mu nahub genabë hir ḵupeḵ la gëp vu sir geham hömin nama, og tum rëḵ dedoḵ vu ham beham semu ham vewen vewen nabë saga. <sup>15</sup> Noh vu gägek sën dekevu meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bë, “Alam sën denesupin mana\* ngahiseḵë lo, og su la nedo mepetar ya rë, gesir sën denesupin hej paya teka mu lo, og su dediḵahëj rë.”

### *Alam-huk-yi La Ya Deverup Korint*

<sup>16</sup> Sa kwaḡ vesa vu Anutu in vong beTitus ahë neving ham nebë sa. <sup>17</sup> Yönon, nenga yes vu sa gägek, rëḵ mu yö ahë neving ham, om sën yö kwa vo meneyök vu ham.

<sup>18</sup> Log he hevong hil arid ti sën Kerisi-yi-alam pin dengo bengö bë nenër tanësën nivesa lo beneyök ving yi. <sup>19</sup> Lob su saga mu rë, gaḵ Kerisi-yi-alam pin deggooin yi rak in bë na geving sa balu gaḵo seriveng semusën sën hil nehetung lo na vu alam sën hej ngaa ma lo. He kwamin ya vu huk sagi gehe nimin wëëk menehevong in bë gaḵo Anutu arë jaḵ. <sup>20</sup> Rëḵ he nimin lël bë mehö la su denanër

gagak nipaya jak he nabë he su nehegin seriveng böpata sënë nivesa rë, om sën he hevong hil arid sënë yök ving. <sup>21</sup> He su kwamin vo bë he gevong ngaa niröp gëp Mehöböp timu yö mala mu rë, gak he bë gevong gëp mehönon malaj geving.

<sup>22</sup> Log he hevong hil arid ngwë in bë nök geving luho. He seggi mehö ngwë sënë lok huk aggagga buk ngahisekë, rëk he halë bë niwëek menevong. Lob serak ni bë rëk niwëek rot megevong huk sënë geving, in ayo ya timu bë ham rëk gwevong ngaa nivesa.

<sup>23</sup> Log Titus, og ham jak ni nabë sa mehö sën alu nehevong huk lok ti in bë adok vu ham lo. Gehil arid luu sënë, og ham jak ni nabë Kerisi-yi-alam hir hur luho, lob luho deneko Kerisi arë rak rot rak luho hir huk. <sup>24</sup> Om ham ahëmin geving lööho megweko sir jak, bAnutu-yi-alam pin degelë medejak ni. Geham gwevong begagak sën he nehako ham rak vu lööho lo anon jak.

## 9

### *Seriveng Sën Dok Vu Anutu-yi-alam*

<sup>1</sup> Ham ngo gakak rak seriveng sën dok vu Anutu-yi-alam lo ggovek ya, om sa su rëk kevu gakak adingsekë vu ham jak ngaa sënë rë. <sup>2</sup> In serak ni bë ham ayomin kehe ham vorot menedo, om sën sa hako ham rak vu alam Masedonia nebë, “Alam distrik Akaya detung seriveng ggovek ya lok ta ngwë wirek.” Lob dengo ham bengömin bë ham nevong nebë saga, lom sir ngahisekë ayoj ggee rot, lom detung ving nebë ham. <sup>3</sup> Om sën sa hevong behil arid lo sagi deyök in bë he su gako ham jak in gakak saga meris mu, gak sa bë

ham gwero ngaa sënë borot begovek na. <sup>4</sup> Gaḅ nabë alam Masedonia la denök geving sa behe nöḅ natök vu ham geham su supin ham seriveng ggovek ya rë, og ham rëḅ gwevong behe, geham, behil nid namum pangsën rot. In sayog ya timu vu ham behako ham arëmin rak bë ham supin ggovek ya. <sup>5</sup> Nebë saga, om sën sa gejiin hil arid lo sagi bë denamugin medenök vu ham in degevang beham gwetung ham seriveng sën ham nër lo begovek na borot. Rëḅ mu ham gwetung los ahëmin nivesa, gaḅ ham su gwetung los gwevong ayemin vu. <sup>6</sup> Om ham kwamin bo sënë rë: Mehöti bë baroh nos mahen teka, og yik rëḅ geḅo nos anon mahen teka. Log mehöti bë baroh nos huk böpata, og rëḅ geḅo nos anon ngahiseḅë. <sup>7</sup> Om ham pin ti ti ngo kwamin bo dok ayomin nabë ham neyoh vu bë gwetung va la natu seriveng, og mëm ham gwetung noh vu saga. Ham su gwetung los ayomin maggin, geham su gwetung in ham nehöneng in mehö ngwë malaj. Gaḅ Anutu ahë neving bë mehönon degetung seriveng vu yi los kwaj vesa. <sup>8</sup> In Anutu yoh vu bë rëḅ bo semusën nivesa vesa pin vu ham, beham su jak vu in ngaa ti rë, gaḅ ham yoh vu bë rëḅ medo nivesa bedok vu alam vahi geving jak buk pin. <sup>9</sup> Sënë yoh vu gagek sën neggëp loḅ Anutu-yi-kapiya lo nebë:

“Mehö sënë nelok vu alam sën hej ngaa nema lo gesu neggulin yi ngaa in sir rë.

Yö nevong ngaa niröp nebë sënë,  
om arë rëḅ gëp degwata.”

<sup>10</sup> Anutu nevo nos vë vu mehö sën nevaroh lo, genevo nos anon sën ga lo vu yi ving. Om rëḅ gevong vë vu ham geving in ham gwetung

natu seriveng, lob gevong beberöng rot. In mëm ngaa niröp sën ham nevong lo rëk doḵ vu alam ngahiseḵë. <sup>11</sup> Lob mëm rëk ham ngaa ngaa ngahiseḵë beham noh vu bē doḵ vu alam ngahiseḵë. Lob ham kupeḵ lu ngaa sënë rëk gevong bekwaj vesa vu Anutu in he huk. <sup>12</sup> Yönon, ham nevong huk nivesa nebë sënë beham nelok vu Anutu-yi-alam in ngaa sën denerak vu in lo. Lob ham su nevong saga mu rë, gaḵ ham nevong bekwaj vesa böpata rot vu Anutu in ngaa nebë sënë ving. <sup>13</sup> Huk sën ham nevong menelok vu hil arid lo agi rëk tato ham rangah vu sir bedejak ham nimin rot nabë: Ham neseпа loḵ Anutu yi gagek menero geham nehurek Kerisi yi Bengö Nivesa babu. Log rëk degelë nabë ham vo kupeḵ lu ngaa vu sir rot, gevu alam vahi pin ving, lom degeko Anutu arë jak in ham. <sup>14</sup> Lob rëk dejak ni nabë Anutu yi semusën böpata neggëp vu ham, lob mëm ahëj geving ham pangsen gedenajom jak in ham vu Anutu. <sup>15</sup> Lob hil kwad vesa rot vu Anutu in ngaa böp ti sën vo vu hil lo, in ngaa böpata rot mekesuu ngaa vahi pin.

## 10

### *Paulus Dahun Gagek Nipaya Sën Denër Raḵ Alam Sinarë Lo Ya*

<sup>1</sup> Alam la denenër gagek raḵ sa Paulus bē: Sa nado ving ham, og sa nanër gagek ahë yes vu ham, gaḵ sa nado adingnë og sa neḵevu gagek ahë seḵë raḵ ham. Nebë saga, om sa ḵevu gagek dus ti sënë neyök vu ham. Sa dahun sa bemalaḡ yes raḵ nebë Kerisi gesa ḵetaḡ vu ham. <sup>2</sup> Sa ḵetaḡ vu ham nabë ham gwegin ham in senök berup vu ham, og

sa su nanër gagek ahë sekë jak ham. Rëk mu sa kwag nevo bë mak sək nanër niwëek vu ham la sën kwaj nevo bë he nehevong ngaa nebë alam-dob-yi lo. <sup>3</sup> Yönon, he mehönnon, rëk he su nasis begö nebë sën mehönnon denesis lo rë. <sup>4</sup> In ngaa-begö-yi sën he nasis begö rak lo, og su ngaa-dob-yi rë. Gak he nasis begö rak Anutu niwëek, om sën he ayoh vu bë kevoh katum niwëek sën alam nij paya loğ denedo lo na. <sup>5</sup> Katum sënë nebë hir gagek tetuhinsën sën kwaj nevo lo, gegagek sevöksën pin sën alam denenër in bë degërin alam sën bë dejak Anutu ni lo. Gehe nahërin ngaa pin sën mehönnon kwaj nevo lo, in bë alam yö dedahun sir medetamuin Kerisi.

<sup>6</sup> Lom ham wërin ham ggovek ya beham tamuin Kerisi vorot, om nabë ham gwevong ngaa ti paya, og he rëk abo nyëvewen dok nah vu ham. <sup>7</sup> Ham kwamin bo ngaa sën neggëp rangah ggëp ham malamin agi rë! Nabë mehöti kwa nevo bë tu Kerisi-yi-alam ti ggovek ya, og kwa bo nah bejak ni nabë su yi perurek timu tu Kerisi yi mehö rë, gak he tu Kerisi-yi-alam ving nebë yi, behil pin neggëp ti. <sup>8</sup> Mehöböp vong mesetu ggev in bë sedok vu ham beham gwevong geving niwëek, gak su vong sa in bë sa kevoh ham na rë. Mak ham kwamin nevo bë sa nehako sa rak in huk sënë, rëk mu sa su rëk nig namum in ngaa sën Anutu vong vu sa lo rë. <sup>9</sup> Gak sa su hevongin bë ham göneng in sa kapiya mu, gesa malag og nama rë. <sup>10</sup> Yönon, mehö la denenër gagek yah nenga rak sa bë, “Yi kapiya los maggin genenër gagek ahë sekë rak hil, gak nabë berup og hil rëk galë yi nabë niwëek ma genepegöpin gagek.” <sup>11</sup> Om mehö sën nenër gagek



agi, og yö jak ni rë nabë: He nök berup vu ham, og yik he rëk gevong ngaa timu noh vu gagek sën he nekevu lok kapiya vu ham lo.

<sup>12</sup> Lob he su ayoh vu bë tahu alam sën deneko sir rak lo begako he jak nabë sir rë. In alam saga, og alam kwaj masën medenetahu sir vu mehö ngwë medeneseggi sir rak yö hir huk gedeneko sir rak meris mu. <sup>13</sup> Rëk he, og he su ayoh vu bë gako he jak pangsën mekesuu huk sën Anutu vong lok he nemamin lo rë. Gak he nesepa lok huk sën Anutu vo ggelek he lo, lob he hevong yoh vu saga bayök verup vu ham ving. <sup>14</sup> He su ngo kwamin nevo beberup ayök vu ham meris rë, gak he hako Kerisi yi Bengö Nivesa mayök vu ham nyedahis in Anutu yö vo huk sënë vu he. <sup>15</sup> Mehö ngwë su denevong huk sënë rëk he nehako he rak in rë, gak he ngo hevong huk in ham. Lob he malamin nesepa bë ham ayomin na timu vu Yesu anon rot rë, lok mëm ham gwevong behe gevuu ham gana nyëg la geving. <sup>16</sup> Nabë sënë in he gako Bengö Nivesa na vu alam vahi vu nyëg ngwë. He su rëk adok na mehö ngwë hir huk megako arëmin jak meris in ngaa sën denevong lo rë. <sup>17</sup> Rëk mu nabë mehöti napisek, og napisek in Mehöböp timu. <sup>18</sup> In mehöti sën yö neko arë rak lo, og Anutu su rëk ngogekin yi gagek rë. Gak mëm nabë Mehöböp geke mehö sënë arë jak, og mëm rëk yi mehö-los-bengö yönon.

## 11

*Paulus Nër Alam Sinarë Gagek-kuungsën-yi Hir Huk Rangah*

<sup>1</sup> Sa bë kevu gagek-kwamasën-yi ti meham nat-evin rë! Om ham naḱöök geham natevin! <sup>2</sup> Sa gagek sënë nebë: Anutu ahë neving ham pangсэн meneggooин ham raḱ netu yi ngaa, lom sa ahëg neving ham pangсэн rot nebë sënë ving. Yönon, sehooин ham raḱ ggovek ya in bë ham jaḱ vu maluh timu. Sa bë gevong ham vu Kerisi nabë sën avëh avö yö nedo niröp anon meraḱ vu maluh lo. <sup>3</sup> Rëḱ mu sa nahöneng in bë ngaa ti rëḱ kepë ham nabë sën nyël tetuhin Eva wirek bekepë yi lo. In maḱ ham rëḱ kwamin bo ngaa nipaya geham rëḱ gwевuu Kerisi na geham su ayomin na timu vu yi rë. <sup>4</sup> Sa nahöneng nebë saga in sa kwag nevo bë mehö nidahis ti bë nöḱ berup vu ham benanër kerisi ngwë yööhu sën he su anër vu ham rë lo vu ham, ma nabë geḱo memö ngwë sën su Anon Vabuung sogek rë lo, ma bengö ngwë yööhu sën ham su vong ving wirek rë lo, og maḱ ham rëḱ gwëḱo mehö saga jaḱ pevis. <sup>5</sup> Rëḱ seraḱ ni bë alam sën ham nër bë sinarë sogek lo, og sir saga su dekesuu sa rë. <sup>6</sup> Yönon, maḱ sa nanër gagek mekwag neketul loḱ in. Rëḱ mu ham raḱ ni bë sa kwag neggëp, in he netateḱin gagek anon pin vu ham wirek beham nengo.

<sup>7</sup> Ham raḱ ni bë sa nanër Anutu yi Bengö Nivesa vu ham wirek, og sa su nehaḱo monë raḱ saga rë. Ma sën sa nedahun sa in bë gaḱo ham jaḱ agi, og maḱ sa nehevong paya ma nivesa? <sup>8</sup> Sa haḱo monë vu Kerisi-yi-alam vahi in bë doḱ vu sa gesa gevong huk in ham, lob sënë vong bë sën sa nahodeḱ hir monë. <sup>9</sup> Wirek sa nado ving ham lob sa naraḱ vu in ngaa, rëḱ sa su neḱetag ngaa menavo maggin vu ham ti rë. Gaḱ arig lo vu Masedonia medeverup

Korint lom mēm delok vu sa in ngaa lu ngaa sēn sa narak vu in lo. Yōnon, sa nehegin sa nivesa gesa su neketag in ngaa ti menavo maggin vu ham rē. Gesēk gēgin sa nivesa noh vu buk nabē saga. <sup>10</sup> Kerisi yi gāgek anon neggēp lok sayog, om senēr beyōnon rot bē sa su navo maggin vu ham rē, om mehōti su yoh vu bē rēk mehoo sa rē. <sup>11</sup> Maḵ sa su nehako monē lu ngaa vu ham rē in degwa va? Maḵ sa su ahēg neving ham rē? Ma! Anutu raḵ ni bē sahēg neving ham yōnon! <sup>12</sup> Rēk sengo rēk medo gevong noh vu sa gāgek sagi, in alam la denesero aggata in bē yō degeko arēj jaḵ balam degelē sir nabē he los sir neggēp ti. Rēk ma gesa nehevong in bē segērin aggata in sir. <sup>13</sup> In alam sēnē sir sinarē kuungsēn. Denepekwē arēj medenetetuhin ham bē Kerisi yi sinarē sir, rēk ma gesu denevong yi huk niröp rē. <sup>14</sup> Om ham su gwelēk in ngaa sēnē, in hil narak ni bē Satan yō nepekwē yi benavi nivesa nerak neyoh vu angēr rangah-yi. <sup>15</sup> Nebē saga, om nabē yi hur depekwē sir nabē saga geving balam degelē sir nabē sir alam nijvesa, og hil su avid natök in sir. Rēk mu alam sēnē rēk denatök jaḵ nipaya nyēvewen dok nah hir huk sēnē vu tamusēn.

*Paulus Neḵo Maggin Ngahiseḵē Raḵ Huk Sinarē*

<sup>16</sup> Senēr nebē sēnē ggovek, rēk sa bē nanēr gökin nah nabē: Mehōti su gekuung nabē sa mehō kwag masēn. Gaḵ nabē ham kwamin nevo nebē sēnē, og ggovek. Ham ngo kwamin bo nabē saga, om ham naḵöök gemēm sa napisek in sa teka rē. <sup>17</sup> Mehöböp su vo gāgek sēnē vu sa rē, gaḵ sa bē ngo nanēr nabē sēn alam ngök ngök denenēr lo, in serak ni bē ngaa anon neggēp vu sa, om

sək napisek in. <sup>18</sup> Sa halë bē alam ngahisekë denepisek in ngaa sën denevong ggëp dob lo, om maam sa bē napisek in sa ngaa vahi geving. <sup>19</sup> E kē mēm, ham alam los kwamin nivesa, om sën alam ngöḵ ngöḵ og ham nelë sir mu gedenenër gägek jeggin jeggin vu ham! <sup>20</sup> Yönon! Nabë mehöti gedu gägek in ham nabë ham natu yi qarabus megwevong yi huk, ma nabë ga ham ngaa pin, ma gevong sebul in ham, ma geḵo yi jaḵ vu ham, ma ketul ham malamin, og ham su neveya in yi rë. <sup>21</sup> Rëḵ he, og he su nehevong nimin wëëk bevasap ham nebë alam saga rë, om sën mēm maḵ sək nig namum, in ham nër sa bē sa mehö nig wëëk masën.

Rëḵ mu nabë mehöti niwëëk menapisek in yi ngaa ti-om sa hevongin nanër gägek-kwamasën-yi-og sa nig wëëk mesa napisek in sa ngaa geving. <sup>22</sup> Sir alam Hibru? Og yik sa ving! Sir alam Israel-a? Og yik sa ving! Sir Abraham yi mewisa? Og yik sa ving! <sup>23</sup> Log Kerisi yi hur sir-a?—Sa nahën nesepa loḵ gägek-kwamasën-yi lo!—Og sa kesuu sir loḵ Kerisi yi huk. Sa nehevong huk böp niwëëk ata kesuu sir. Seya qarabus beron ngahisekë rot raḵ yi huk kesuu sir, gedeneveek sa beron ngahisekë rot kesuu sir bedus neraḵ in bē sa nadiik. <sup>24</sup> Alam Yuda deveek sa ving buk nemadvahi, lob deveek sa beron 39\* yoh vu pin. <sup>25</sup> Log buk ti lob alam Rom deveek sa raḵ beggi, loḵ sireḵ deveek buk ngwë yah, loḵ sireḵ denevong

---

\* **11:24:** Moses yi horek nër bē debeek mehöti og debeek mena berup dah doḵ mehödahis luu, in nabë dekesuu og maḵ rëḵ degelë mehönon nabë ngaa meris bedegevong rii jaḵ menadiik. Nebë saga om alam Yuda bē debeek mehöti og deneveek beron 39 mu.

buk ti yah ving benetu beron löö. Log buk ngwë lob alam detengwa sa rak gelöng beron ti. Log sa nehako lok nyëg rot rak yag, lob yag löö devong paya in sa beron löö bedeluk ya loo gebinë. Beron ti saga og sehëp nahök loo yoh vu buk ti gerangah ngwë bedus rak bë sa nadiik na rëk ma. <sup>26</sup> Sa naya aggata ading rak buk, lob bël nevaar benevongin bë geko sa na beron ngahi, rëk ma. Log buk vahi og alam-begö-hodek bë dengis sa. Log buk vahi og sengo salam Yuda bë dengis sa mesa nadiik, log buk vahi og alam-yu-ngwë bë dengis sa. Gebuk vahi og alam bë dengis sa gëp beggang telig atov mesa nadiik, log buk vahi bë dengis sa gëp vos ayo. Log buk vahi og loo bë jehöö sa, gebuk vahi og alam sën denetetuhin bë Kerisi-yi-alam sir lo bë dengis sa mesa nadiik. <sup>27</sup> Sa nehevong huk böp rot mesekëg nemaya. Sehëp natum yoh vu buk ngahisekë. Sa nadiikahëg in nos gayog nevev in bël kul. Meyip nevong sa beron ngahi, gayöong nesis sa in tob nema in sa.

<sup>28</sup> Lob yik su sagi mu rë, gak maggin ngahisekë nedeginengin sa yoh vu buk, log sa nado mekwağ kwağ rak buk pin ving besa nesero aggata in bë mëm sa gëgin Kerisi-yi-alam nivesa. <sup>29</sup> Bë mehöti ayo neggöneng in ngaa, og sayog neggöneng in ngaa saga ving bë sa su rëk gevong rë in rëk kepë yi. Log bë ngaa nipaya nekepë mehöti, og sahëg sengen in ngaa nebë saga. <sup>30</sup> Nabë sa napisek, og sëk napisek in sën sa nig wëek ma lo.

<sup>31</sup> Lob Mehöböp Yesu Ama Anutu sën arë böpata neggëp degwata lo rak ni bë sa su netetuhin rë. <sup>32</sup> Sa nado nyëg böp Damaskus wirek, lob kiap sën mehö-los-bengö Aretas tung in gëgin nyëg sagu lo,

nër bahëvavu la medo denegin aggata avi pin in bë denaduu sa medegetung sa na karabus. <sup>33</sup> Rëk hil arid lo detung sa loḵ ya kadaḵaad medejom sa ggök ya katum yu meseya dobnë, bemëm sa veyä in yi meseyam.

## 12

### *Anutu Tato Ngaa Ngahiseḵë Loḵ Pesepsën Vu Paulus*

<sup>1</sup> Aggata ngwë su neggëp rë! Yönon, ngaa sënë su yoh vu bë doḵ vu hil rë, rëḵ maam sengo napisek benanër pesepsën los gägek vunsën sën Mehöböp tato vu sa lo rangah rë. <sup>2</sup> Seraḵ Kerisi yi mehöti\* ni, gAnutu ḵo yi raḵ ya yagek yi teb ti sën netu löö lo. Yö wirek rot beta nemadluho bevidek lubeluu ggovek ya-maḵ mehö sënë ya yönon ma ggëp banon mu ya ma, sa dugin. Anutu yö raḵ ni.

<sup>3-4</sup> Log seraḵ ni bë Anutu ḵo mehö sënë ya Paradis ving-maḵ ya yönon, ma ggëp banon mu ya ma, sa dugin. Anutu mu yö neraḵ ni. Log nengo gägek vabuung sën su yoh vu bë mehöti nanër rangah rë lo vu sagu. <sup>5</sup> Bë mehöti nabë sënë, og seyoh vu bë napisek in, rëḵ sa, og sa su rëḵ napisek in rë. Bë sa napisek in sa, og yik sëḵ nanër nabë sa su nig wëëk rë beyik ggovek saga. <sup>6</sup> Nabë sengo napisek in sa, og sa su rëḵ nig namum rë, in sëḵ nanër los anon. Rëḵ sa su ngo rëḵ napisek in sa rë, in sa nig lël bë mehöti su kwa bo sa gägek saga megelë nabë sa mehö nig vesa. Gaḵ sa hevongin bë ham gwelë ngaa sën sa nehevong los ham gwengo gägek sën sa nanër lo mu, beham jaḵ sa nig niröp jaḵ saga.

---

\* **12:2:** Paulus yö nenër yi rëḵ nelah yi vun menenër bë mehöti.

### *Ngaa Nebë Rurek Duu Paulus Navi*

<sup>7</sup> Gagek sën Anutu tato vu sa agi, og ngaa böpata rot, lob Anutu nilël bë sa su gaço sa jak pangsen, om sën vong ngaa ti nebë rurek yam bemedo neduu sa navig. Sënë vong bë Satan yi angër ti verup sis sa in bë dahun sa gesa su gaço sa jak pangsen.

<sup>8</sup> Lob sa ketag vu Mehöböp niwëek rot beron löö bë geço ngaa sënë vër in sa. <sup>9</sup> Rëk ma genër yom vu sa bë, “Sa semusën neyök vu hong rot om ggovek, in nim wëek ma, om sën sa nig wëek yoh vu bë gevong huk begëp rangah in mëm alam degelë medejak ni.” Mehöböp nër nebë sënë, om sën sëk napisek in sën sa nig wëek ma agi. Lob sa kwag vesa rot in serak ni bë Kerisi niwëek nedo loḵ sa. <sup>10</sup> Nebë sënë, om nabë sa gevong paya, ma alam denanër gagek nipaya jak sa, ma ngaa maggin aggagga natök vu sa, ma alam degevang paya vu sa in Kerisi yi hur sa, og sa kwag vesa rot. In nelok buk sën sa nig wëek nema lo, og Anutu negadu sa bemëm sa nig wëek neraḵ yönon.

### *Paulus Negadu Alam Korint In Bë Degevang Geving Niwëek*

<sup>11</sup> Gagek sën senër agi og yik gagek-kwamasën-yi, rëk mu degwa neggëp vu ham in ham su ko sa rak rë gema. Yönon, sa mehö meris, rëk ham alam sinarë sogek sënë su dekesuu sa rë. <sup>12</sup> In sejom sa ahon gesa nehevong huk böp ngahisekë ggëp ham nyëg besa tato sinarë hir gebum pin vu ham: Sa hevong ngaa böp böp los huk aggagga gengaa nidug. <sup>13</sup> Kerisi-yi-alam ham yönon, rëk nebë va sën ham kwamin nevo bë Kerisi-yi-alam

vahi denevong ngaa nivesa medekesuu ham-ë? Maḵ yik dekesuu ham loḵ ngaa timu sënë, sën sa su nehako ham ngaa menavo maggin vu ham rë agi. Om nabë ham kwamin nevo bë sa hevong paya vu ham nebë saga, og ham dahun sa ngaa nipaya sënë na!

<sup>14</sup> Log gwëbeng sa semu sa netu beron löö in bë senök vu ham, rëḵ sa su rëḵ gaḵo ham ngaa mebo maggin vu ham rë. Gaḵ sa bë gaḵo ham nom mu. Sa su malaḡ anonin ham kupeḵ lu ngaa rë. In ham rak ni bë hurmahen hej huk sën dengupin ngaa in doḵ vu amaj los ataj lo ma. Gaḵ amaj lu ataj mu mëm sën hir huk neggëp medenesupin ngaa in bë doḵ vu naluj lo. <sup>15</sup> Log nabë sa basap sa ngaa pin los sa geving in doḵ vu ham anomin, og sa basap los kwaḡ vesa beyik ggovek. Yönon, nabë ham su rëḵ ahëmin geving sa rë, og yik ggovek gesahëḡ geving ham pangsën.

<sup>16</sup> Rëḵ maḵ ham la rëḵ denanër nabë, “Yönon, su neḵo hil ngaa benevo maggin vu hil rangah atov wirek rë, rëḵ mu yi mehö tetuhinsën, om netetuhin hil in bë geḵo hil nah vu yi.” <sup>17</sup> Om alam sën sa hevong sir medeyök vu ham lo, maḵ sa tetuhin geti ḵo ham ngaa yom vu sa? Ma!  
<sup>18</sup> Yönon, sa gejiin Titus beyök vu ham wirek, log saḵ hevong hil arid sënë yök ving yi. Lom maḵ Titus kuung in ham geḵo ham ngaa ti? Maḵ Anon Vabuung timu su neli aluu rë? Ma maḵ alu su neseпа loḵ aggata timu rë?

<sup>19</sup> Sa kwaḡ nevo bë maḵ ham tevin gagek pin, lom ham kwamin nevo bë he nekevu in bë semu he gagek jaḵ ham malamin. Rëḵ su nebë saga rë, gaḵ he tu Kerisi yi hur om he nanër gagek sënë



beneggöp Anutu mala. Arig lo, sahög neving ham, om sën he neķevu gagek pin sënë in bë gadu ham beham gwevong geving niwëek. <sup>20</sup> In sa nahöneng bë sëķ nök berup vu ham, lob sëķ natök vu ham geham su medo nabë sën sa kwag nevo bë ham medo nabë lo rë. Log ham rëķ gwelë sa gesa medo nabë sën ham su ahëmin ving bë sa medo rë lo. Lom rëķ ngaa aggagga nabë sënë rëķ natök vu hil nabë: Hil rëķ nanër hil, hil ayod ngis yi vu hil, hil ahëd sengën, hil basuh hil in gagek, hil nanër gagek nah nenga jak hil, gehil tanë gagek nipaya jak hil. Gemak he ngo rëķ gako he jak geham ngo rëķ gwëķo ham jak, lob begö berup begevong paya vu hil huk.

<sup>21</sup> Log sa nahöneng ving bë sëķ nök vu ham, lob sa Anutu gevong besa nig namum in sën nabë ham ngaa nipaya nahën negöp vu ham lo. Lob sëķ ayog maggin rot in ham alam vahi ngahiseķë sën denevong ngaa nipaya wirek lob mak su deneggërin sir bedeneruu demij vu rë lo. Sir sën kwaj verök medenevong ngaa nipaya, gedenevong baggëb, gedenevong ngaa sën su yoh vu bë degevong rë lo.

## 13

### *Alam Korint Degegin Sir Nivesa Medegevong Geving*

<sup>1</sup> Gwëbeng sa bë nök vu ham beron natu löö. Lob nabë mehö luu ma löö denanër gagek timu, og saga tato bë yönon, om hil rëķ sesor. <sup>2</sup> Sa nado ving ham loķ sën seyök beron netu luu lo, lom senër ngaa sën sa bë gevong lo vu alam sën denevong ngaa nipaya wirek lo, geham vahi ving.

Log gwëbeng sa nado ading gesa bë nanër nök vu ham gökin nabë: Nabë senök vu ham gökin, og sa su rëk galë alam sën denevong ngaa nipaya lo mu rë. <sup>3</sup> Gaḵ ham vongin bë jaḵ ni nabë Kerisi nevong gägek verup saviḡ, om sëḵ gevong nyëvewen niröp vu sir. In ham raḵ ni ggovek ya bë Kerisi og su mehö sekë masën meneggöneng in ham rë. Gaḵ tato yi niwëëk vu ham vorot. <sup>4</sup> Yönon, wirek og su tato yi niwëëk rangah rë, lom desis yi raḵ kelepeko\*, rëk gwëbeng nedo mala-tumsën raḵ Anutu niwëëk. Lob he nesepa loḵ vaha, lom he nimin wëëk masën nebë saga ving. Rëḵ mu he rëk medo malamin-tumsën geving yi jaḵ Anutu niwëëk, lob he rëk tato yi niwëëk sënë vu ham. <sup>5</sup> Ham ngo seggi ayomin noh vu buk mejaḵ ni nivesa nabë maḵ ham ayomin neya timu vu yi yönon ma ma! Ham ngo gwelë ham mejaḵ ni rë! Maḵ ham raḵ ni bë Yesu Kerisi nedo loḵ ham ayomin-a? Nabë ham duḡin og su yi alam ham rë. <sup>6</sup> Log sa kwaḡ nevo bë: Nabë ham seggi he, og ham rëḵ jaḵ ni nabë he tu Kerisi-yi-alam yönon. <sup>7</sup> He najom raḵ vu Anutu bë doḵ vu ham in ham su gwevong ngaa nipaya. He su anër nebë sënë in bë he bengömin natöḵ nam rangah nabë he nehevong huk nivesa rë. Gaḵ nabë alam denanër he nabë he su nehevong huk nivesa rë gaḵ mëm ham mu nevong ngaa niröp, og yik ggovek. He rëḵ kwamin vesa in ngaa nabë saga. <sup>8</sup> In he su ayoh vu bë rëḵ gevong ngaa ti medahun gägek anon rë, gaḵ he yoh vu bë nanër na rangah metateḵin mu. <sup>9</sup> Om nabë he nimin wëëk nama geham nimin wëëk gëp, og he rëḵ kwamin vesa, in he neḵetaḡ vu Anutu yoh vu buk bë gevong beham natu alam yohvu.

<sup>10</sup> Mehöböp vo niwëek vu sa in bë sa gadu ham geham ayomin na timu vu yi yönon. Gaḵ su vo vu sa in bë sa ḵevoh ham jaḵ rë, om sën gwëbeng sa nado nyëḡ ading gesa ḵevu gägek sënë yök vu ham in bë nabë senök berup medo geving ham, og sa su nanër gägek ahë seḵë jaḵ ham.

### *Gägek Hus*

<sup>11</sup> Om arig lo, sa bë semu gägek hus nabë ham kwamin vesa. Ham malamin sepa nabë ham natu alam yohvu. Ham gwebë nengamin vu sa gägek sagi! Ham gwevong ngaa gëp ti bemedo los ahëmin geving ham. GAnutu sën ahë neving hil genevong behil nado revuh lo rëḵ medo geving ham.

<sup>12</sup> Lob ham najom\* ham nemamin los ayomin timu. <sup>13</sup> Yesu yi alam pin sënë denenër bë kwaj nevo ham. <sup>14</sup> Mehöböp Yesu Kerisi semu ham, gAnutu ahë geving ham, geham los Anon Vabuung gwa jaḵ ham.

**Gagek Mewis**  
**The New Testament in the Central/Mapos dialect of the**  
**Buang language of Papua New Guinea**  
**Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long**  
**Niugini**

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3